Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
PAOLO MENGOZZI
esitatud 6. detsembril 2016 [1]

Kohtuasi C-690/15

Wenceslas de Lobkowicz
versus
Ministère des Finances et des Comptes publics

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud cour administrative d'appel de Douai (Douai teise astme halduskohus) (Prantsusmaa))

Eelotsusetaotlus — Töötajate vaba liikumine — Euroopa Liidu ametnik — Kohustuslik liitumine Euroopa Liidu institutsioonide sotsiaalkindlustusskeemiga — Riigi sotsiaalkindlustushüvitiste rahastamine — Kinnisvaratulu — Maksukohustus — Üldine sotsiaalmakse — Sotsiaalmaks — Lisamaksed

I. Sissejuhatus

1. Kas liidu õigusega on vastuolus see, kui Euroopa Liidu ametnikku kohustatakse tasuma liikmesriigis, mille maksuresident ta on, sotsiaalmakseid ja sotsiaalmaksu selles liikmesriigis saadud kinnisvaratulu tõttu?

2. Selline on lühidalt küsimus, mille Cour administrative d'appel de Douai (Douai teise astme halduskohus) esitab käesolevas kohtuasjas.

3. See eelotsusetaotlus on esitatud kohtuvaidluses Wenceslas de Lobkowicz'i, kes on alates 2016. aastast pensionil olev Euroopa Komisjoni ametnik, ja ministère des Finances et des Comptes publics (rahandus- ja riigieelarve ministeerium, Prantsusmaa) vahel seoses W. de Lobkowicz'i kohustusega tasuda sotsiaalmakseid ja sotsiaalmakse aastate 2008–2011 eest Prantsusmaal saadud kinnisvaratulult.

4. Nagu ilmneb eelotsusetaotluse põhjendustest, on see taotlus samuti seotud 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsusega de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123), milles Euroopa Kohus leidis sisuliselt, et Madalmaade kodakondsusega töötajat, kes on Prantsusmaa maksuresident ja kuulub nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes [2] kohaldamisalasse, ei saa kohustada tasuma selles liikmesriigis sotsiaalmakseid ja sotsiaalmaksu, mis on osaliselt identsed ja osaliselt analoogsed käesolevas kohtuasjas käsitletavate maksete ja maksuga, mida arvutatakse selle töötaja varast saadud tulu alusel.

1 — Algkeel: prantsuse.

2 — Nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 muudetud ja ajakohastatud redaktsioonis (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3), muudetud nõukogu 29. juuni 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 1606/98 (EÜT 1998, L 209, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 308).

5. Sisuliselt palub eelotsusetaotluse esitanud kohus seega Euroopa Kohtul otsustada, kas 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsuses de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123) kasutatud lahenduse saab üle võtta niisuguse liidu kodaniku olukorra suhtes, kelle puhul on selge, et ta ei kuulu määruse nr 1408/71 kohaldamisalasse.

II. Õiguslik raamistik

A. *Liidu õigus*

6. Vastavalt EL lepingule, EL toimimise lepingule ja Euratomi asutamislepingule lisatud protokolli (nr 7) Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide kohta (edaspidi „protokoll“) artiklile 12 on liidu ametnikud ja muud teenistujad kohustatud maksma liidule maksu töö- ja muudelt tasudelt, mida liidud neile maksavad. Töö- ja muud tasud, mida liidud neile maksavad, on vabastatud riigimaksudest.

7. Protokolli artikli 13 esimene lõik sätestab, et tulumaksu, omandimaksu ja pärandimaksu rakendamisel ning liidu liikmesriikide vahel sõlmitud topeltmaksustamise vältimist käsitlevate konventsioonide kohaldamisel loetakse, et liidu ametnikud ja muud teenistujad, kes üksnes oma kohustuste täitmiseks liidu teenistuses asuvad elama liikmesriigi territooriumile, mis nende liidu teenistusse astudes ei ole maksustav elukohariik, on säilitanud oma elukoha viimati nimetatud riigis.

8. Protokolli artikkel 14 sätestab, et liidu ametnike ja muude teenistujate sotsiaalkindlustustagatiste kava kehtestatakse määruste abil.

9. Nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrus (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed[3], mida on muudetud nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrusega (EL) nr 1240/2010[4] (edaspidi „personalieeskirjad“), näeb eelkõige ette, et ametnikud teevad makseid liidu institutsioonide ühistesse sotsiaalkindlustus- ja pensioniskeemidesse.

10. Personalieeskirjade V jaotise 2. peatükk „Sotsiaalkindlustus“ täpsustab artiklites 72–84 ametnike sissemakseid ühiste skeemidega hõlmatud erinevate riskide kindlustamise rahastamiseks, mis on esitatud protsendina põhipalgast. Personalieeskirjade sama peatükk loetleb sotsiaalkindlustus- ja pensionihüvitised, mida saavad ametnikud ja nende perekonnaliikmed.

11. Määruse nr 1408/71 artikkel 4 näeb ette, et seda määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike: hüvitised haiguse ning raseduse ja sünnituse korral; invaliidsushüvitised, sealhulgas hüvitised, mis on mõeldud töövõime säilitamiseks või parandamiseks; vanadushüvitised; toitjakaotushüvitised; tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised; matusetoetused; töötushüvitised ning perehüvitised.

12. Määruse nr 1408/71 artikli 13 lõige 1 sätestab, et vastavalt artiklitele 14c ja 14f alluvad isikud, kelle suhtes seda määrust kohaldatakse, ainult ühe liikmesriigi õigusaktidele. Määruse nr 1408/71 artikli 13 lõike 2 punkt a sätestab eelkõige, et, arvestades artikleid 14–17, kehtivad liikmesriigi territooriumil töötava isiku suhtes selle riigi õigusaktid, seda ka juhul, kui ta elab teise liikmesriigi territooriumil.

3 — EÜT 1968, L 56, lk 1; ELT eriväljaanne 01/02, lk 5.

4 — ELT 2010, L 338, lk 7.

13. Alates 1. maist 2010 asendati see määrus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusega (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta [5], mille artiklid 3 ja 11 vastavad sisuliselt määruse nr 1408/71 artiklitele 4 ja 13.

B. *Prantsuse õigus*

14. Code de la sécurité sociale'i (sotsiaalkindlustusseadustik) artikkel L. 136-6 põhikohtuasja asjaolude suhtes kohaldatavas redaktsioonis sätestab, et code général des impôts' (üldine maksuseadustik) artikli 4 B tähenduses Prantsuse residentidest füüsilisi isikuid maksustatakse varast saadud tulult kogutava maksega, mille aluseks võetakse eelkõige kinnisvara tulumaksu arvutamisel arvesse võetav netosumma.

15. Vastavalt üldise maksuseadustiku põhikohtuasja asjaolude suhtes kohaldatava redaktsiooni artiklile 1600-0 C, mis kuulub selle seadustiku nende sätete hulka, mis reguleerivad „[ü]ldist sotsiaalkindlustusmakset, mida kogutakse peretoetuste riiklikku kassasse, riiklikku pensionikassasse ja kohustuslikesse ravikindlustusskeemidesse" (edaspidi „üldine sotsiaalmakse"), maksustatakse artikli 4 B tähenduses Prantsuse residentidest füüsilisi isikuid – nagu on sätestatud ka sotsiaalkindlustusseadustiku artiklis L. 136-6 – varast saadud tulult kogutava maksega, mille aluseks võetakse eelkõige kinnisvara tulumaksu arvutamisel arvesse võetav netosumma.

16. Vastavalt üldise maksuseadustiku põhikohtuasja asjaolude suhtes kohaldatava redaktsiooni artiklile 1600-0 F *bis* on need isikud sotsiaalkindlustusseadustiku artikli L. 245-14 kohaselt kohustatud samalt tulult tasuma lisaks 2% suurust „sotsiaalmaksu" ning code de l'action sociale et des familles (sotsiaalhoolekande ja perekonnaseadustik) artikli L. 14-10-4 kohaselt ka 0,3% suurust lisamakset ning sotsiaalhoolekande ja perekonnaseadustiku artikli L. 262-24 kohaselt lisamakset määraga 1,1%.

III. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimus ja menetlus Euroopa Kohtus

17. W. de Lobkowicz on Prantsuse kodanik, kes oli Euroopa Komisjoni teenistuses ametnik 1979. aastast kuni kuupäevani, mil ta läks pensionile, st 1. jaanuarini 2016. Vastavalt personalieeskirjade V jaotise 2. peatükile, eelkõige selle artiklile 72, on ta kohustuslikus korras kindlustatud liidu ametnike ja teenistujate sotsiaalkindlustusskeemis.

18. Vastavalt protokolli artiklile 13 on W. de Lobkowicz Prantsusmaa maksuresident. Ta saab seal kinnisvaratulu, mida maksustati aastate 2008–2011 eest üldise sotsiaalmaksega, sotsiaalvõla hüvitamise maksega, 2% suuruse sotsiaalmaksuga ja selle maksu lisamaksetega, mille määrad olid 0,3% ja 1,1%.

19. Pärast maksuhalduri keelumist rahuldada W. de Lobkowicz'i taotlus tühistada nende maksete ja selle maksu tasumise kohustus, esitas W. de Lobkowicz kaebuse Tribunal administratif de Rouenile (Roueni halduskohus, Prantsusmaa).

20. See kohus kuulutas 13. detsembri 2013. aasta otsuses, et otsuse tegemise vajadus langes ära summade osas, mis puudutasid sotsiaalvõla hüvitamise makset, kuna maksuhaldur oli need vahepeal tagastanud [6], ja jättis W. de Lobkowicz'i ülejäänud nõuded rahuldamata.

5 — ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72.

6 — W. de Lobkowicz'i esitatud seisukohtadest nähtub, et sotsiaalvõla hüvitamise makset puudutavate summade tasumise kohustuse tühistamine otsustati tulenevalt sotsiaalkindlustusseadustiku artikli L. 136-1 muutmisest ning Conseil d'État français (Prantsusmaa kõrgeim halduskohus) 4. mai 2011. aasta kohtuotsusest Ministre du Budget (eelarveminister) *vs*. Cousin (ECLI:FR:CESSR:2011:330551.20110504), milles see kohus otsustas, et sotsiaalvõla hüvitamise maksega võib – muu hulgas juhul, kui selle aluseks võetakse varast saadud tulu – maksustada ainuüksi Prantsusmaa maksuresidente, kes kuuluvad Prantsusmaa kohustusliku haiguskindlustusskeemi alla. Siiski näib, et viimati nimetatud kriteeriumi kehtestamine oli „seadusandlik õnnetus" ja see jäeti kõrvale 2012. aasta sotsiaalkindlustuse eelarveseadusega, mis ei ole põhikohtuasja asjaoludele kohaldatav, vt selle kohta aruanne de Matt, J. L.; Impôt sur le revenu, Contribution sociale généralisée: Quelle réformes?, Conseil des prélèvements obligatoires, Paris, 2015, lk 15, kättesaadav veebisaidil: https://www.ccomptes.fr/.

21. W. de Lobkowicz esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Cour administrative d'appel de Douai'le (Douai teise astme halduskohus).

22. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib kõigepealt, et kõnealused maksed ja maksud kujutavad endast maksustamist liikmesriigi õiguse tähenduses, mistõttu ei sea nende põhjendatust kahtluse alla asjaolu, et W. de Lobkowicz ei saa seoses nende maksudega otsest vastutasu.

23. Seejärel tuletab see kohus meelde, et kuigi Euroopa Kohtu 26. veebruari 2015. aasta otsusest de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123) tuleneb, et varast saadud tulult kogutavad maksud, millel on otsene ja asjakohane seos teatavate sotsiaalkindlustusliikidega, kuuluvad määruste nr 1408/71 ja nr 883/2004 kohaldamislasse, ei saa liidu ametnikke ja nende pereliikmeid, kes on kohustuslikus korras kindlustatud liidu institutsioonide sotsiaalkindlustusskeemis, kvalifitseerida nende määruste tähenduses „töötajateks".[7] Määruse nr 1408/71 artikkel 13 ja määruse nr 883/2004 artikkel 11 ei ole seega nende suhtes kohaldatavad.

24. Isegi kui eeldada, et liidu ametnik on „töötaja" ELTL artikli 45 sätete tähenduses, rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus lõpetuseks, et see artikkel ei näe ette ühtegi üldist kriteeriumi liikmesriikide ja liidu institutsioonide vahelise pädevuse jaotamiseks sotsiaalkindlustushüvitiste või mitteosamakseliste erihüvitiste rahastamise osas.

25. Neil asjaoludel otsustas eelotsusetaotluse esitanud kohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas liidu õiguse põhimõttega on vastuolus see, kui Euroopa Komisjoni ametnikku kohustatakse tasuma Euroopa Liidu liikmesriigis saadud kinnisvaratulult üldist sotsiaalmakset, sotsiaalmaksu ja selle maksu 0,3% ja 1,1% suuruseid lisamakseid?"

26. W. de Lobkowicz, Prantsuse valitsus ja komisjon esitasid selle küsimuse kohta kirjalikud seisukohad. Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 16 kolmandale lõigule taotles Prantsuse valitsus, et Euroopa Kohus tuleks käesolevas menetluses kokku suurkojana. W. de Lobkowicz'i, Prantsuse valitsuse ja komisjoni suulised seisukohad kuulati ära 18. oktoobri 2016. aasta kohtuistungil.

IV. Analüüs

A. *Eelotsusetaotluse vastuvõetavus ja Euroopa Kohtule esitatud küsimuse ümbersõnastamine*

27. Prantsuse valitsus väidab esimese võimalusena, et eelotsusetaotlus on ilmselgelt vastuvõetamatu, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas küsimuse seoses ELTL artikliga 45, täpsustamata põhikohtuasja kaebaja kodakondsust ega seda, kas see kaebaja kasutas oma vaba liikumise õigust.

28. Selle vastuväitega ei saa minu arvates nõustuda.

29. On küll tõsi, et ELTL artikliga 267 kehtestatud koostöö raames peab liikmesriigi kohus määratlema tema esitatud küsimuste faktilise ja õigusliku raamistiku või vähemalt selgitama küsimuste aluseks olevaid faktilisi eeldusi.[8]

7 — Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab sellega seoses kohtuotsusele, 3.10.2000, Ferlini (C-411/98, EU:C:2000:530), mis käsitleb määruse nr 1408/71 tõlgendamist.

8 — Vt selle kohta eelkõige kohtumäärus, 14.11.2013, Mlamali (C-257/13, ei avaldata, EU:C:2013:763, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).

30. Nagu Euroopa Kohus korduvalt meenutab, taotleb see nõue kaht eesmärki. Esiteks eesmärki võimaldada tal anda selline liidu õiguse tõlgendus ja vastus, mis oleksid eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilikud. Teiseks eesmärki anda liikmesriikide valitsustele ning teistele asjaomastele isikutele võimalus esitada seisukohti vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklile 23, sest selle sätte kohaselt teatatakse asjaomastele isikutele ainuüksi eelotsusetaotlustest.[9]

31. Käesolevas asjas ei ole kõnesoleval eelotsusetaotlusel mitte sugugi neid puudusi, mida Prantsuse valitsus sellele ette heidab. Lisaks ei saa Euroopa Kohus ka keelduda esitatud küsimustele vastamisest põhjendusel, et põhikohtuasja aluseks olev olukord piirdub üheainsa liikmesriigi territooriumiga.

32. Möönan küll samamoodi kui Prantsuse valitsus, et lihtsalt liidu ametnikuks olemine ei anna *ipso jure* töötaja staatust ELTL artikli 45 tähenduses, sest see staatus sõltub vaba liikumise õiguse konkreetsest kasutamisest.[10] Siiski nähtub käesoleval juhul sellesama valitsuse teise võimalusena esitatud kirjalikest seisukohtadest, et on selge, et W. de Lobkowicz asus komisjoni teenistusse Belgias, kasutades järelikult oma õigust vabalt liikuda, et töötada muus liikmesriigis kui Prantsusmaal. Peale selle tähendab asjaolu, et W. de Lobkowicz on protokolli artikli 13 alusel Prantsusmaa maksuresident, et kui ta asus komisjoni teenistusse Brüsselis (Belgia) 1979. aastal, oli tema alaline elukoht selles liikmesriigis.[11] Neil asjaoludel ei ole tähtsust sellel, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei esita Euroopa Kohtule teavet W. de Lobkowicz'i kodakondsuse kohta.

33. Igal juhul rajaneb Prantsuse valitsuse esitatud väide vääral põhieeldusel, et eelotsuse küsimus, sellisena, nagu see valitsus selle ümber sõnastas, puudutab ainuüksi ELTL artiklit 45.

34. Minu arvates aga, nagu nähtub ka komisjoni kirjalikest seisukohtadest, arvestades eelotsuse küsimuse sõnastust, millega soovitakse teada, kas liidu õiguse „põhimõttega" võib olla vastuolus see, kui liidu ametnikku kohustatakse tasuma sotsiaalmakseid ja sotsiaalmaksu liikmesriigis, mille maksuresident ta on, võib seda küsimust väga hästi käsitleda teise nurga alt, see tähendab personalieeskirjade tõlgendamise põhjal, vajaduse korral koostoimes lojaalse koostöö põhimõttega, mis on väljendatud ELL artikli 4 lõikes 3, või, nagu ma edaspidi selgitan, tuletada protokolli artikli 14 ja personalieeskirjade sätete tõlgendamisest põhimõte, et sotsiaalvaldkonnas kohaldatakse ainult ühe liikmesriigi õigusakte.

35. Nagu näitab kohtupraktika, jääb eelotsuse küsimus seega liidu õiguse tõlgendamise seisukohast asjakohaseks, sõltumatult vastusest küsimusele, kas asjaomane liidu ametnik või teenistuja kasutas oma õigust vabalt liikuda.[12]

36. Sellest järeldub minu arvates, et isegi kui oletada, et Prantsuse valitsuse välja toodud tegemata jätmised osutuvad tõendatuks, ei saa Euroopa Kohus tunnistada eelotsuse küsimust vastuvõetamatuks ega keelduda sellele vastamisest pädevuse puudumise tõttu.

9 — Vt selle kohta eelkõige kohtumäärus, 14.11.2013, Mlamali (C-257/13, ei avaldata, EU:C:2013:763, punktid 18 ja 24 ning seal viidatud kohtupraktika).

10 — Vt kohtuotsus, 16.12.2004, My (C-293/03, EU:C:2004:821, punktid 39–43). Vt ka minu ettepanek, kohtuasi Wojciechowski (C-408/14, EU:C:2015:393, punkt 25).

11 — Sellepärast on liidu ametnike puhul maksuresidentsus vastupidi Prantsuse valitsuse väidetele asjaolu, mis võimaldab kindlaks määrata, kas see isik kuulub ELTL artikli 45 kohaldamisalasse. Protokolli artikkel 13 põhineb nimelt õiguslikul fiktsioonil, mille kohaselt institutsioonides töötavad ametnikud ja teenistujad säilitavad kogu oma karjääri vältel oma maksuresidentsuse, st oma huvide keskuse liikmesriigis, mille territooriumil oli nende alaline elukoht nende teenistusse astumise hetkel.

12 — Vt asjaolu kohta, et Belgia kodanike liidu institutsioonis töötatud aastaid ei võetud arvesse või võeti osaliselt arvesse pensioniõiguse saamiseks Belgias, kohtuotsus, 16.12.2004, My (C-293/03, EU:C:2004:821), kohtumäärus, 9.7.2010, Ricci ja Pisaneschi (C-286/09, ei avaldata, EU:C:2010:420) ning kohtuotsus, 10.9.2015, Wojciechowski (C-408/14, EU:C:2015:591). Vt ka asjaolu kohta, et liidu institutsiooni Belgia kodakondsusega lepingulise teenistuja töötatud aega ei võetud arvesse töötuskindlustushüvitise saamiseks Belgias, kohtuotsus, 4.2.2015, Melchior (C-647/13, EU:C:2015:54).

37. Asjaolu, et liikmesriigi kohus ei määra kindlaks konkreetset liidu õigusnormi, mille tõlgendamist ta palub, võib tõepoolest vahel tekitada selliseid probleeme, et Euroopa Kohus peab sellepärast keelduma talle esitatud eelotsuse küsimusele sisuliselt vastamisest.[13] Siiski tuleb Euroopa Kohtul tihti, arvestades kõiki eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud asjaolusid ja esmatähtsa eesmärgiga anda vastavalt ELTL artiklile 267 tarvilik vastus eelotsusetaotlusele, mis on talle põhikohtuasja lahendamise eesmärgil esitatud, võtta arvesse neid liidu õigusnorme, millele liikmesriigi kohus oma küsimuse sõnastuses ei viidanud.[14] See olukord esineb iseäranis juhul, kui Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimuses ei ole nimetatud ühtegi konkreetset liidu õigusnormi, vaid on viidatud üldiselt aluslepingule või liidu õigusele tervikuna.[15] Seega juhul, kui on tegemist ebatäpselt, ebamääraselt või sobimatult sõnastatud küsimustega, jätab Euroopa Kohus endale õiguse tuletada kõikidest eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud asjaoludest ja põhikohtuasja toimikust need liidu õiguse aspektid, mida on vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada.[16]

38. Arvestades põhikohtuasja kaebaja staatust ja Euroopa Kohtu lahendust 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsuses de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123), millele eelotsusetaotluse esitanud kohus palju viitab, leian käesoleval juhul, et eelotsuse küsimus tuleb ümber sõnastada nii, et sellega soovitakse teada, kas analoogselt määrustega nr 1408/71 ja nr 883/2004 on olemas sotsiaalkindlustuse valdkonnas ainult ühe riigi õigusaktide kohaldamise põhimõte, mis tuleneks kas ELTL artikli 45 tõlgendamisest või protokolli ja personalieeskirjade sätete tõlgendamisest, vajaduse korral koostoimes lojaalse koostöö põhimõttega, ning millega oleks vastuolus see, et liidu institutsiooni ametnikku kohustatakse tasuma põhikohtuasjas käsitletavaid sotsiaalmakseid ja sotsiaalmaksu, mille aluseks võetakse kinnisvaratulu, mis on saadud liikmesriigis, mille maksuresident see ametnik on.

B. *Sisulised küsimused*

39. Selleks, et vastata eelotsuse küsimusele sellisel kujul, nagu ma soovitan selle ümber sõnastada, tuleb minu arvates alustada 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsuse de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123) analüüsimisest. Seejärel teen ettepaneku kontrollida, kas selles kohtuotsuses leitud lahenduse saab üle võtta käesolevas kohtuasjas.

1. 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsus de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123)

40. Nagu ma juba märkisin, oli G. de Ruyter Madalmaade kodanik, kes töötas Madalmaade äriühingus, kuid oli Prantsusmaa maksuresident. Aastatel 1997–2004 sai ta Madalmaadest tasulise eluaegse annuiteedi väljamakseid, mida Prantsuse maksuhaldur luges varast saadud tuluks, mida maksustatakse seega üldise sotsiaalmaksega, sotsiaalvõla hüvitamise maksega, 2% suuruse sotsiaalmaksuga ja selle 0,3% suuruse lisamaksega.

13 — Vt selle kohta kohtujuristi ettepanek, Wahl, kohtuasi Gullotta ja Farmacia di Gullotta Davide & C. (C-497/12, EU:C:2015:168, punkt 89). Vt selle kohta eelkõige kohtuotsus, 13.2.2014, Crono Service jt (C-419/12 ja C-420/12, EU:C:2014:81).

14 — Vt eelkõige kohtuotsused, 21.2.2006, Ritter-Coulais (C-152/03, EU:C:2006:123, punkt 29) ja 27.10.2009, ČEZ (C-115/08, EU:C:2009:660, punkt 81). Kui Euroopa Kohtule esitatud toimiku hetkeseis seda lubab, võimaldab selle kohtu õigus eelotsuse küsimust ümber sõnastada samuti ära hoida eelotsusetaotluse uut esitamist, mis oleks vastasel korral tõenäoline, ning tugineb seega ka menetlusökonoomia kaalutlustele. Vt selle kohta minu ettepanek, kohtuasi Gysen (C-449/06, EU:C:2007:663, punkt 43).

15 — Vt eelkõige kohtuotsused, 13.12.1984, Haug-Adrion (251/83, EU:C:1984:397, punktid 9–11) ja 26.9.1996, Arcaro (C-168/95, EU:C:1996:363, punktid 21–23).

16 — Vt eelkõige kohtuotsused, 13.12.1984, Haug-Adrion (251/83, EU:C:1984:397, punkt 9), 26.9.1996, Arcaro (C-168/95, EU:C:1996:363, punkt 21) ning 11.3.2010, Attanasio Group (C-384/08, EU:C:2010:133, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).

41. G. de Ruyter vaidlustas tema maksustamise nende sotsiaalmaksete ja sotsiaalmaksuga, esitades kaebused Prantsuse halduskohtutele. Ta väitis 15. veebruari 2000. aasta kohtuotsusele komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-34/98, EU:C:2000:84) ja 15. veebruari 2000. aasta kohtuotsusele komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85)[17] viidates, et kuna neid sotsiaalmakseid ja sotsiaalmaksu kasutatakse spetsiaalselt Prantsusmaa kohustuslike sotsiaalkindlustusskeemide rahastamiseks, on need vastuolus määruse nr 1408/71 artikliga 13, mis sätestab sotsiaalkindlustuse valdkonnas ainult ühe riigi õigusaktide kohaldamise põhimõtte.

42. Euroopa Kohtusse pöördunud liikmesriigi kohus (Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeim halduskohus)) ei kahelnud selles, et kõnealuste sotsiaalmaksete ja sotsiaalmaksudega rahastatakse Prantsusmaa kohustuslikke sotsiaalkindlustusskeeme. Seevastu küsis Conseil d'État (Prantsusmaa kõrgeim halduskohus), kas vaatamata asjaolule, et esiteks, erinevalt 15. veebruari 2000. aasta kohtuotsusele komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-34/98, EU:C:2000:84) ja 15. veebruari 2000. aasta kohtuotsusele komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85) aluseks olnud olukordadest, ei arvutata kõnealuseid makseid ja maksu mitte töötulu ja asendussissetuleku alusel, vaid asjaomase maksumaksja varast saadud tulu alusel ning need ei sõltu kutsealasest tegevusest, ning teiseks ei anna need maksed ja see maks mingit õigust hüvitisele või soodustusele, mida maksab sotsiaalkindlustusskeem, võib siiski leida, et neil on otsene ja asjakohane seos mõne sotsiaalkindlustusliigiga, mistõttu need kuuluvad ikkagi määruse nr 1408/71 kohaldamisalasse.

43. Euroopa Kohus vastas sellele küsimusele jaatavalt.

44. Ta tuletas kõigepealt meelde, et määruse nr 1408/71 kohaldamisel on otsustav kriteerium liikmesriigi sätte otsene ja piisavalt asjakohane seos nende seadustega, mis reguleerivad nimetatud määruse artiklis 4 loetletud sotsiaalkindlustusliike, olenemata asjaolust, et kinnipidamist võidakse liikmesriigi õiguses käsitada „maksuna".[18]

45. Euroopa Kohus kordas ka oma praktikat[19], mille kohaselt määruse nr 1408/71 kohaldamisel ei ole tähendust sellel, kas vastutasuna saadakse hüvitist või mitte, sest määrav tähtsus on kriteeriumil, kas makset kasutatakse spetsiaalselt liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi rahastamiseks.[20]

46. Seejärel leidis Euroopa Kohus, et järeldus, mille ta tegi 15. veebruari 2000. aasta kohtuotsuses komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-34/98, EU:C:2000:84, punktid 36 ja 37) ning 15. veebruari 2000. aasta kohtuotsuses komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85, punktid 34 ja 35) töötulu ja asendussissetuleku kohta, tuli üle võtta maksude osas, mida arvutatakse varast saadud tulu alusel, kuna vaidlust ei ole selles, et nende maksude laekumiste kaudu rahastatakse otseselt ja spetsiaalselt Prantsusmaa teatavaid sotsiaalkindlustusliike.[21]

47. Euroopa Kohus rõhutas sellega seoses, et määrava tähtsusega ei ole töösuhte olemasolu, vaid see, et isik on määruse nr 1408/71 artikli 1 punktis a nimetatud üldise või spetsiaalse sotsiaalkindlustusskeemi alusel vabatahtlikult või kohustuslikult kindlustatud ühe või mitme riski suhtes.[22]

48. Peale selle märkis Euroopa Kohus, et, arvestades eelkõige määrusega nr 1408/71 ette nähtud kollisiooninormide süsteemi täielikkust, eriti ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõtet sotsiaalkindlustuse valdkonnas, mis on sätestatud selle määruse artiklis 13 ning mille eesmärgiks on vältida probleeme, mis võivad tuleneda mitme riigisisese õigusakti samaaegsest kohaldamisest, ja

17 — Nendest kohtuotsustest esimene puudutas sotsiaalvõla hüvitamise makset ja teine üldist sotsiaalmakset.

18 — Kohtuotsus, 26.2.2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punktid 23 ja 24).

19 — Kohtuotsused, 15.2.2000, komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-34/98, EU:C:2000:84, punktid 39 ja 40) ning 15.2.2000, komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85, punktid 37 ja 38).

20 — Kohtuotsus, 26.2.2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punkt 26).

21 — Kohtuotsus, 26.2.2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punkt 28).

22 — Kohtuotsus, 26.2.2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punkt 31).

välistada liidus liikuvate isikute ebavõrdne kohtlemine, ei tohiks määruse nr 1408/71 kohaldamine piirduda töösuhete alusel saadava tuluga, sest see looks erinevusi kõnealuse määruse artikli 13 kohaldamisel lähtuvalt nende isikute saadava tulu allikast.[23] „Kui ühe liikmesriigi elanikelt, kes on kindlustatud teise liikmesriigi sotsiaalkindlustussüsteemis, nõutakse lisaks nende elukoha liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi kas või osalist rahastamist, viib see ebavõrdse kohtlemiseni määruse nr 1408/71 artiklit 13 arvestades, kuna viimati osutatud liikmesriigi kõik ülejäänud elanikud peavad panustama ainult selle riigi sotsiaalkindlustusskeemi.“[24]

49. Euroopa Kohus järeldas sellest, et kuna G. de Ruyteri suhtes ei kehti ükski sõnaselge erand määruse nr 1408/71 artikli 13 kohaldamisest, ei tohi kohaldada talle ei töösuhtest ega varast saadava tulu puhul kõnealuseid makseid ja maksu, kusjuures seda järeldust ei saa seada kahtluse alla asjaolu, et varast saadud tulu ei ole töökoha liikmesriigis veel sotsiaalmaksetega maksustatud.[25]

50. Euroopa Kohtu arutluskäik põhineb seega peamiselt asjaolul, et tuleb rangelt täita sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kattumise keeldu ja kollisiooninormi, nii nagu need normid on ette nähtud määruse nr 1408/71 artiklis 13, mis tähendab praktikas seda, et kohaldatavad on ainult töökoha liikmesriigi sotsiaalkindlustusalased õigusaktid. Nagu kohtujurist Sharpston märkis kohtuasjas de Ruyter (C-623/13, EU:C:2014:2307) tehtud ettepaneku punktis 57, millele Euroopa Kohus viitas selle kohtuotsuse punktis 41, „eiraks [selles kohtuasjas käsitletud maksete ja maksu] kogumine G. de Ruyterilt määruse nr 1408/71 artikli 13 lõikes 1 ette nähtud õigusaktide kattumise keeldu ja selle määruse artikli 13 lõike 2 punktis a sätestatud kollisiooninormi. Seetõttu on küsimus, kas eluaegsed annuiteetmaksed, mis G. de Ruyter Madalmaadest sai, olid selles riigis maksustatud sotsiaalmaksuga, ebaoluline“.[26]

51. Kas käesolevas kohtuasjas saab kasutada analoogset arutluskäiku?

52. Prantsuse valitsus väidab, et seda ei saa teha. Ta leiab nimelt, et kuna liidu ametnik ei kuulu määruste nr 1408/71 ja nr 883/2004 kohaldamisalasse, ei saa ta tugineda ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõttele, sest selle põhimõttega samaväärset põhimõtet ei ole ei liidu esmases õiguses, iseäranis ELTL artiklis 45, ega ka teiseses õiguses.

53. Ehkki Prantsuse valitsuse seisukoht ei ole täiesti väär, on selles minu arvates siiski jäetud arvesse võtmata oluline õiguslik asjaolu, st liidu ametnike ühise sotsiaalkindlustusskeemi olemasolu, mis on ette nähtud personalieeskirjades. Personalieeskirjade arvesse võtmine ja nende järgimine liikmesriikide poolt aitavad minu arvates W. de Lobkowicz'i olukorda oluliselt lähendada G. de Ruyteri olukorrale.

2. 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsuses de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123) leitud lahenduse laiendamine põhikohtuasjale

54. Vaidlust ei ole selles, et üldist sotsiaalmakset ning teisi põhikohtuasjas kõne all olevaid makseid ja maksu kasutatakse spetsiaalselt ja otseselt Prantsusmaal erinevate sotsiaalkindlustusliikide rahastamiseks ning need kuuluvad seeläbi määruste nr 1408/71 ja nr 883/2004 kohaldamisalasse.[27]

23 — Vt selle kohta kohtuotsus, 26.2.2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punktid 35, 37 ja 38).

24 — Kohtuotsus, 26.2.2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

25 — Kohtuotsus, 26.2.2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punktid 40 ja 41).

26 — Sama ettepaneku punktis 56 leidis kohtujurist Sharpston, et määruse nr 1408/71 artikli 13 lõikes 1 ette nähtud süsteemide kattumist keelav norm on „absoluutne“ ja sellest võib teha ainult kõnealuse määruse artiklites 14c ja 14f ette nähtud erandeid.

27 — Tuleb märkida, et kui 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsus de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123) käsitles üldist sotsiaalmakset, 2% suurust kinnipeetavat sotsiaalmaksu ning 0,3% suurust lisamakset, siis käesolev kohtuasi käsitleb peale selle 1,1% suurust lisamakset, mille tulu suunatakse, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis, riiklikku töötutoetuse solidaarsusfondi ning mida tuleb selle kohtu sõnul käsitada nii, et see kuulub samuti määruste nr 1408/71 ja nr 883/2004 kohaldamisalasse.

55. Peale selle on selge, et põhikohtuasjas käsitletavat kinnisvaratulu peetakse liikmesriigi õiguses varast saadavaks tuluks, samamoodi nagu 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsuse de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123) aluseks olnud kohtuasjas käsitletud eluaegse annuiteedi väljamakseid.

56. Niisamuti on selge, nagu ma eespool mainisin, et selline liidu ametnik nagu W. de Lobkowicz ei kuulu määruste nr 1408/71 ja nr 883/2004 kohaldamisalasse. [28]

57. Selle asjaolu tõttu, mis eristab käesolevat kohtuasja 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsuse de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123) aluseks olnud kohtuasjast, keskendusid huvitatud pooled oma seisukohtades küsimusele, kas ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõte tuleneb otse ELTL artiklist 45, ning nad olid selles küsimuses eriarvamusel. Komisjon ja W. de Lobkowicz leiavad, et vastus on jaatav ning et järelikult võib lahenduse, mida Euroopa Kohus kasutas 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsuses de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123), üle võtta käesolevas kohtuasjas, võttes aluseks ELTL artikli 45 tõlgendamise. Nagu ma juba mainisin, esitab Prantsuse valitsus vastupidised argumendid ja väidab, et ainult need töötajad, kes kuuluvad määruste nr 1408/71 ja nr 883/2004 kohaldamisalasse, võivad tugineda 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsusele de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123), kuna ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõte on sätestatud üksnes nimetatud määrustes.

58. Vaatamata ka kohtuistungil kordunud komisjoni pingutustele otsida kohtupraktikast tõendeid, mis võiksid kinnitada tema seisukohta, et niisugune põhimõte tuleneb tegelikult ja otseselt ELTL artiklist 45, tundub mulle, et selle vaidluse kohta tegi Euroopa Kohus juba vastupidise lahenduse 16. jaanuari 1992. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-57/90, EU:C:1992:10). Juba selles kohtuasjas, mis puudutas eelpensioni või täiendava pensioni hüvitise saajate olukorda, kes jäid välja määruse nr 1408/71 kohaldamisalast, vaidlesid komisjon ja Prantsuse Vabariik küsimuse üle, kas ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõte oli olemas enne määruse nr 1408/71 sätteid ning tulenes töötajate vaba liikumise alastest aluslepingu sätetest. [29] Mööndes ühtlasi, et ette heidetud liikmesriigi kohustuste rikkumine puudutas neid skeemide kaudu hüvitiste saajaid, kes sel ajal ei kuulunud määruse nr 1408/71 esemelisse kohaldamisalasse, väitis komisjon täpsemalt, et enne selle määruse jõustumist tehtud kohtuotsustes, tõlgendas Euroopa Kohus EMÜ asutamislepingu artikleid 48 ja 51 (nüüd ELTL artiklid 45 ja 48) nii, et ainult ühe riigi õigusaktide kohaldamise põhimõte oli olemas. [30] Vastupidi kohtujurist Lenzi selles kohtuasjas tehtud ettepanekule (C-57/90, ei avaldata, EU:C:1991:345), lükkas Euroopa Kohus komisjoni argumendid tagasi. Euroopa Kohus nentis, et kõnealuste skeemide kaudu hüvitise saajad ei olnud olukordades, mida reguleeris eelkõige määruse nr 1408/71 artikkel 13, ning järeldas sellest, et „nad ei saa tugineda ainult ühe riigi õigusaktide kohaldamise põhimõttele“, [31] ja tegi selle põhjal järelduse, et Prantsuse Vabariik „ei ole rikkunud *EMÜ asutamislepingust* tulenevaid kohustusi ega ole täpsemalt rikkunud määruse nr 1408/71 artikli 13 lõiget 1“. [32]

59. Euroopa Kohtu hilisem kohtupraktika ei ole seni seda kohtuotsust ümber lükanud. Komisjoni mainitud asjaolu, et Euroopa Kohus märgib korrapäraselt, et ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõtet „on eelkõige väljendatud“ määruse nr 1408/71 artiklis 13, [33] on minu arvates lihtsalt meeldetuletus, et selle määruse teistes sätetes on samuti see põhimõte sätestatud. [34]

28 — Vt eelkõige kohtuotsused, 3.10.2000, Ferlini (C-411/98, EU:C:2000:530, punkt 41) ja 16.12.2004, My (C-293/03, EU:C:2004:821, punkt 35).

29 — Kohtuotsus, 16.1.1992, komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-57/90, EU:C:1992:10, punktid 8–10).

30 — Kohtuotsus, 16.1.1992, komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-57/90, EU:C:1992:10, punktid 8 ja 9).

31 — Kohtuotsus, 16.1.1992, komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-57/90, EU:C:1992:10, punkt 14).

32 — Kohtuotsus, 16.1.1992, komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-57/90, EU:C:1992:10, punkt 21) (kohtujuristi kursiiv). Vt samamoodi ka kohtuotsus, 6.2.1992, komisjon *vs.* Belgia (C-253/90, EU:C:1992:58, punkt 18).

33 — Vt eelkõige kohtuotsus, 12.6.2012, Hudzinski ja Wawrzyniak (C-611/10 ja C-612/10, EU:C:2012:339, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 — Vt määruse nr 1408/71 artikli 14 lõike 2 kohta eelkõige kohtuotsused, 9.3.2006, Piatkowski (C-493/04, EU:C:2006:167, punkt 21) ja 16.5.2013, Wencel (C-589/10, EU:C:2013:303, punkt 47).

60. Euroopa Kohtul oli muide veel hiljuti põhjust korrata 26. oktoobri 2016. aasta kohtuotsuses Hoogstad (C-269/15, EU:C:2016:802, punkt 37), et ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõte reguleerib vaid olukordi, millele viitavad määruse nr 1408/71 artikli 13 lõige 2 ning artiklid 14–17, mis määravad kindlaks, milliseid kollisiooninorme erinevate juhtumite puhul kohaldada tuleb.

61. Ka need kohtuotsused, mida komisjon kohtuistungil nimetas, ei võimalda väita, et Euroopa Kohus kinnitas üheselt, et sotsiaalkindlustuse valdkonnas ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõte tuleneb otseselt töötajate vaba liikumist käsitlevatest aluslepingu sätetest.

62. See on kindlalt tõsi 9. juuni 1964. aasta kohtuotsuse Nonnenmacher (92/63, EU:C:1964:40, lk 574) puhul. Selles kohtuotsuses, mis kuulutati enne 16. jaanuari 1992. aasta kohtuotsust komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-57/90, EU:C:1992:10) ja mis tõlgendas seoseid EMÜ nõukogu 25. septembri 1958. aasta määruse nr 3 võõrtöötajate sotsiaalkindlustuse kohta[35] artikli 12 ning EMÜ asutamislepingu artiklite 48 ja 51 vahel, täpsustati esiteks, et keeldu kohaldada korraga kahe liikmesriigi õigusakte, mis käsitlevad töötajaid, ei saa kehtestada ilma õigusnormita, ning teiseks, et määruse nr 3 artikkel 12 (mitte EMÜ asutamislepingu artiklid 48 ja 51) keelas muu liikmesriigi kui asjaomase isiku töökoha riigi õigusnormide kohaldamise vaid juhul, kui need õigusnormid kohustavad seda isikut osalema mõne sotsiaalkindlustusasutuse rahastamises, mis ei pruugi talle anda täiendavaid soodustusi sama riski ja sama perioodi eest.

63. See kehtib ka 15. veebruari 2000. aasta kohtuotsuse komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85) kohta. Tõsi küll, Euroopa Kohus tuvastas selles kohtuotsuses, et Prantsuse Vabariik rikkus EÜ asutamislepingu artikleid 48 ja 52 (nüüd ELTL artiklid 45 ja 49). See järeldus järgnes ja viitas aga järeldusele, mille Euroopa Kohus tegi määruse nr 1408/71 artikli 13 rikkumist käsitlevas hinnangus. Peale selle ei kinnitanud Euroopa Kohus, et sotsiaalkindlustuse valdkonnas ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõte tuleneb eelnimetatud EÜ asutamislepingu sätetest. Kohus piirdus üksnes järeldusega, et selliste töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate töötulu ja asendussissetuleku maksustamine üldise sotsiaalmaksega, kes elasid Prantsusmaal, kuid kelle suhtes ei kohaldatud sotsiaalkindlustusalaseid Prantsuse õigusakte, oli ühtaegu määruse nr 1408/71 artikli 13 rikkumine ning töötajate vaba liikumisega vastuolus olev ebavõrdne kohtlemine just selle artikli olemasolu tõttu, kuna selle maksustamisega nõuti osalemist kõnealuse liikmesriigi sotsiaalkindlustussüsteemi rahastamises, samas kui nad ei olnud selles süsteemis kindlustatud.[36] Seega tundub, et Euroopa Kohtu tuvastatud EÜ asutamislepingu artiklitest 48 ja 52 tulenevate kohustuste rikkumine ei ole täiesti iseseisev määruse nr 1408/71 artikli 13 rikkumisest. Asjaolu, et liikmesriigil on keelatud nõuda töötajalt osalemist selliste sotsiaalkindlustusskeemide rahastamises, milles see töötaja ei ole kindlustatud, ei tulene, nagu ma täpsustan käesoleva ettepaneku punktis 65, igal juhul automaatselt eelnevast järeldusest, et asjaomane olukord kuulub ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõtte kohaldamisalasse.

64. Seega, kuigi ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõte aitab kindlasti soodustada töötajate vaba liikumist liidus, kuna vastavalt sellele kehtivad nende suhtes ainult ühe riigi sotsiaalkindlustusalased õigusaktid,[37] ei tulene see põhimõte liidu õiguse praeguses arengujärgus otse ELTL artiklist 45 ega ole komisjoni sõnastust kasutades selle sättega „kaasnev“.

65. Samas ei ole kaugeltki mitte välistatud, et huvitatud poolte vahel käesolevas kohtuasjas toimuv vaidlus ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõtte päritolu üle osutub lõpuks segaduseks seoses tähendusega, mille komisjon sellele väljendile annab. Arvestades eelkõige suulisi seisukohti Euroopa Kohtus, tundub nimelt, et komisjon käsitab seda väljendit kui liikmesriikide keeldu nõuda võõrtöötajatelt selliste sotsiaalmaksete tegemist, mille tagajärjel ei teki

35 — EÜT 1958, lk 561.

36 — Vt kohtuotsus, 15.2.2000, komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85, punktid 42–45).

37 — Vt selle kohta eelkõige kohtuotsus, 26.5.2005, Allard (C-249/04, EU:C:2005:329, punkt 32).

mingit hüvitist, st ühtegi vastusooritust sotsiaalkindlustushüvitiste kujul, või kohustada neid osalema selliste riiklike sotsiaalkindlustusskeemide rahastamises, milles nad ei ole kindlustatud ja seega millest neil ei ole mingit lootust kasu saada. Tõsi küll, nagu komisjon märkis, nõuab Euroopa Kohus liikmesriikidelt sellise keelu järgimist, mille ta tuletab vahel otse isikute vaba liikumist käsitlevatest aluslepingu sätetest.[38] Seda keeldu aga ei tohi segamini ajada ainult ühe liikmesriigi õigusaktide kohaldamise põhimõttega. Nimelt nõudis Euroopa Kohus selle järgimist ka olukordades, kus asjaomaste võõrtöötajate suhtes kehtisid korraga mitme riigi sotsiaalkindlustusalased õigusnormid.[39]

66. Liikmesriikidele seatud keeld koguda topeltmakseid ilma täiendavat eelist andmata või kohustada võõrtöötajat osalema sellise sotsiaalkindlustusskeemi rahastamises, milles ta ei ole kindlustatud ja millest ta ei saa seega mingit kasu, on minu arvates selle kohtupraktika ühine nimetaja, olenemata sellest, kas asjaomast olukorda reguleerivad määrused nr 1408/71 ja nr 883/2004 või see jääb nende määruste kohaldamisalast välja.

67. Teisisõnu tuleneb see keeld nii ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõttest kui ka – juhul kui see põhimõte ei ole vahetult kohaldatav – nõudest kaotada võõrtöötajate ja kohalike töötajate vaheline ebavõrdne kohtlemine.[40]

68. Lõpuks käibki käesolevas kohtuasjas jutt sellest keelust. Nimelt on selge, et W. de Lobkowicz'i vaidlustatud sotsiaalmaksete ja sotsiaalmaksu eesmärk on otseselt ja spetsiaalselt rahastada erinevaid Prantsuse sotsiaalkindlustusliike, milles W. de Lobkowicz ei ole kindlustatud, kuna ta on kohustuslikus korras kindlustatud ainult personalieeskirjadega kehtestatud ühises ravikindlustusskeemis (edaspidi „ühine ravikindlustusskeem").

69. Sellegipoolest ei saa minu arvates eirata või alahinnata asjaolu, et W. de Lobkowicz'i olukorda reguleerivad personalieeskirjad. Eriti ei tohi minu meelest selle tulemusena eelistada eelotsuse küsimuse analüüsimist ELTL artikli 45 vaatepunktist, vaid seda tuleb teha just personalieeskirjade vaatepunktist.

70. Selle kohta tuleb meenutada, et protokolli artiklist 14 ja personalieeskirjade sätetest tuleneb, et liidul on ainupädevus oma ametnike sotsiaalkindlustusskeemi ja selle rakendamise üksikasjalike eeskirjade kehtestamiseks.

71. Personalieeskirjad lähevad palju kaugemale määrustega nr 1408/71 ja nr 883/2004 ette nähtud sotsiaalkindlustusalaste riiklike õigusnormide kooskõlastamise süsteemist, sest need personalieeskirjad kehtestavad liidu ametnikele tõelise *ühise* ravikindlustus- ja pensioniskeemi. Tegemist on nimelt kindlustusskeemidega, millega liidu ametnikud teenistusse asumisel kohustuslikus korras liituvad ja

38 — Vt eelkõige kohtuotsused, 15.2.1996, Kemmler (C-53/95, EU:C:1996:58, punktid 13 ja 14), 15.2.2000, komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85, punktid 42 ja 45), 19.3.2002, Hervein jt (C-393/99 ja C-394/99, EU:C:2002:182, punkt 49), 21.1.2016, komisjon *vs*. Küpros (C-515/14, EU:C:2016:30, punkt 40) ning 6.10.2016, Adrien jt (C-466/15, EU:C:2016:749, punkt 30). Komisjon viitas kohtuistungil enamikule nendest kohtuotsustest, et põhjendada oma seisukohta, mille kohaselt ELTL artikkel 45 kehtestab ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõtte.

39 — Vt kohtuotsused, 19.3.2002, Hervein jt (C-393/99 ja C-394/99, EU:C:2002:182, punktid 49, 61 ja 64), 9.3.2006, Piatkowski (C-493/04, EU:C:2006:167, punktid 34–36) ning 6.10.2016, Adrien jt (C-466/15, EU:C:2016:749, punkt 30). Vt selle kohta ka kohtujuristi ettepanek, Sharpston, kohtuasi de Ruyter (C-623/13, EU:C:2014:2307, punkt 58).

40 — Selle kohta on huvitav märkida, et 6. oktoobri 2016. aasta kohtuotsuses Adrien jt (C-466/15, EU:C:2016:749, punkt 30) järeldas Euroopa Kohus, et selles kohtuasjas käsitletud Prantsuse õigusnormid olid oma olemuselt takistavad ning seega vastuolus ELTL artikliga 45, põhinedes ainuüksi asjaolul, et asjaomased liidu ajutised teenistujad olid kohustatud tegema „kasutuid sissemakseid" liikmesriigi pensionikindlustusskeemi, milles nad jäid kindlustatuks vastavalt valikuõigusele, mille nimetatud õigusnormid andsid liikmesriigi lähetatud ametnikele.

mis hõlmavad peamisi sotsiaalkindlustusliike, mis, kui küsimus oleks teiste võõrtöötajate kindlustatusest riiklike õigusaktide alusel, kuuluksid ilma mingi kahtluseta määruste nr 1408/71 ja nr 883/2004 esemelisse kohaldamisalasse [41] ja mille tulemuseks on ka sotsiaalkindlustusmaksete tasumine nendesse skeemidesse. [42]

72. On kindel, et liikmesriigid peavad oma sotsiaalkindlustussüsteemi korraldamise alase pädevuse teostamisel järgima liidu õigust, [43] iseäranis protokolli, millel on aluslepingutega samaväärne õigusjõud, [44] ning personalieeskirju, mille kohta tuletan meelde, et need kehtestati üldkohaldatava määrusega, on vastavalt ELTL artikli 288 teisele lõigule tervikuna siduvad ja vahetult kohaldatavad kõikides liikmesriikides. [45]

73. Liikmesriik, kes kohustaks liidu ametnikku tasuma sotsiaalkindlustusmakseid, mille aluseks võetakse selle ametniku palk, rikuks seega ilmselgelt liidu institutsioonide pädevust, mis tuleneb protokolli artiklist 14 ja personalieeskirjade sätetest. Asjassepuutuva liidu ametniku seisukohalt võib selline maksustamine pärssida tema tahet vastu võtta töökohta liidu institutsioonide teenistuses, kohustades teda jätkama maksete tegemist oma päritoluliikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi ilma mingi vastutasuta, [46] ning nende institutsioonide seisukohast häiriks see olukord nende nõuetekohast toimimist, eirates lojaalse koostöö ja abistamise kohustust, mida tuleb täita liikmesriikidel ja mis hõlmab kohustust aidata kaasa liidu institutsioonide ülesannete täitmisele. [47]

74. Sama kehtiks ka liikmesriigi õigusaktide kohta, mis kohustaksid tasuma liidu ametniku palgalt ja muudelt tasudelt makseid ja makse, mille eesmärk on otseselt ja spetsiaalselt rahastada selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi, olenemata asjaolust, kas neid makseid ja makse kvalifitseeritakse liikmesriigi õiguses „maksudeks“, [48] ning kui need ei anna kõnealuse liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide alusel mingit õigust saada sotsiaalkindlustushüvitisi ega -soodustusi. [49] Nimelt ei saa protokolli ja personalieeskirju arvestades liidu ametniku palga ja töötasude suhtes kohaldada liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte, sealhulgas selle liikmesriigi õigusakte, mille maksuresident see ametnik protokolli artikli 13 alusel on.

75. Liidu institutsioonide ainupädevusega kehtestada oma ametnike ravi- ja pensionikindlustusskeemide eeskirjad ja kord on tahetud mitte üksnes hõlbustada nende ametnike töölevõtmist, vaid ka kindlustada neile täielik ja ühtlane sotsiaalkindlustus ning määrata kindlaks nendes skeemides osalemise määr, sõltumatult nende päritoluliikmesriigis kohaldatavatest sotsiaalkindlustust reguleerivatest seadustest. Liidu institutsioonidele niisuguse pädevuse andmise eesmärk on seega samuti tagada eri kodakondsusega liidu ametnike võrdne kohtlemine, eelkõige selleks, et vältida, et nad peaksid teatud juhtudel olema sunnitud osalema mitme sotsiaalkindlustusskeemi rahastamises või nendesse sissemakseid tegema.

41 — Olgu meenutatud, et sotsiaalkindlustuse alased personalieeskirjade sätted on muude teenistujate teenistustingimuste kohaselt analoogia alusel kohaldatavad ajutistele teenistujatele.

42 — Vt ühise ravikindlustusskeemi kohta personalieeskirjade artikli 72 lõike 1 kolmas lõik ja pensioniskeemi kohta personalieeskirjade artikli 83 lõige 2.

43 — Vt eelkõige kohtuotsused, 4.12.2003, Kristiansen (C-92/02, EU:C:2003:652, punkt 31), 4.2.2015, Melchior (C-647/13, EU:C:2015:54, punkt 21) ning 10.9.2015, Wojciechowski (C-408/14, EU:C:2015:591, punkt 35).

44 — Vt eelkõige 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (EU:C:2014:2454, punkt 161).

45 — Vt selle kohta eelkõige kohtuotsused, 4.7.2013, Gardella (C-233/12, EU:C:2013:449, punkt 30) ja 10.9.2015, Wojciechowski (C-408/14, EU:C:2015:591, punkt 36). Vt ka muude teenistujate teenistustingimuste kohta kohtuotsus, 4.12.2003, Kristiansen (C-92/02, EU:C:2003:652, punkt 32).

46 — Vt selle kohta eelkõige kohtuotsus, 21.1.2016, komisjon *vs*. Küpros (C-515/14, EU:C:2016:30, punkt 45).

47 — Vt selle kohta eelkõige kohtuotsus, 21.1.2016, komisjon *vs*. Küpros (C-515/14, EU:C:2016:30, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

48 — Lisaks oleks liidu ajutiste ametnike ja teenistujate konkreetse juhtumi puhul asjaolu, et niisugused maksed ja maksud, mille aluseks võetakse liidu institutsioonide teenistuses töötamisest saadud tulu, kvalifitseeritakse liikmesriigi õiguses „maksudeks“, siiski vastuolus protokolli artikli 12 teises lõigus sätestatud keeluga, mille kohaselt nende isikute töö- ja muud tasud, mida liit neile maksab, on vabastatud riigimaksudest.

49 — Vt analoogia alusel kohtuotsused, 15.2.2000, komisjon *vs*. Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85, punktid 32, 37 ja 38) ning 26.2.2015, de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punktid 24 ja 26).

76. Seega leian, et protokolli artikkel 14 ja sotsiaalkindlustuse alased personalieeskirjade sätted täidavad liidu ametnike jaoks vähemalt analoogset ülesannet kui määruse nr 1408/71 artikkel 13 ja määruse nr 883/2004 artikkel 11 muude võõrtöötajate osas, ning see ülesanne on eelkõige keelata sotsiaalkindlustusskeemide kattumist ja kohustust osaleda niisuguste skeemide rahastamises ja/või teha nendesse sissemakseid ilma nendest mingit kasu saamata.

77. Seda analüüsi kinnitab asjaolu, et vastupidi liidu ametnikele (ja ajutistele teenistujatele), kuuluvad liidu lepingulised töötajad, kelle lepingu tähtaeg ei saanud põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal põhimõtteliselt ületada kolme aastat, määruse nr 1408/71 artikli 16 lõike 3 (parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 988/2009[50] muudetud redaktsioonis) ning määruse nr 883/2004 artikli 15 kohaldamisalasse.[51] Ehkki lepingulistel töötajatel on valikuõigus, saab selle õiguse, mis jõustub töösuhte alguskuupäeval, kasutamise tulemusena kohaldada siiski ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaseid õigusakte. Liidu lepinguline töötaja, kes on Prantsusmaa maksuresident ja kes otsustab oma töökohariigi, näiteks Belgia Kuningriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise kasuks, peaks seega vastavalt eespool viidatud määruste sätetele, niisamuti nagu teised töötajad, kes kuuluvad määruste nr 1408/71 ja nr 883/2004 kohaldamisalasse, olema vastavalt 26. veebruari 2015. aasta kohtuotsuses de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punktid 38–40) kasutatud lahendusele vabastatud kohustusest rahastada kas või osaliselt tema maksuresidentsuse asukohaks oleva liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemi, milles ta ei ole kindlustatud, sealhulgas seega selle töötaja varast saadud tulu osas.

78. Arvestades aga ühtlasi seost personalieeskirjade, mis mäletatavasti kehtestati 1968. aastal, ning määruste nr 1408/71 ja 883/2004 vahel, tundub täiesti ebatõenäoline, et liidu seadusandja tahtis võõrtöötajate kategoorias jätta liidu ametnikud ja ajutised teenistujad välja ainult ühe liikmesriigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõtte kohaldamisalast, arvestades, et need õigusaktid koosnevad neid puudutavas osas personalieeskirjade asjakohastest sätetest. Vastupidi, need liidu ametnikud ja ajutised teenistujad jäävad nende määruste kohaldamisalast välja, kuna nad kuuluvad juba personalieeskirjade alla ning pealegi veel sellega kehtestatud ühise ravikindlustusskeemi alla.

79. Neil asjaoludel leian, et Euroopa Kohtu 26. veebruari 2015. aasta otsuses de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punktid 38–40) kasutatud lahendust põhjendav argumentatsioon on kohaldatav ka niisuguse liidu ametniku olukorra suhtes nagu W. de Lobkowicz'i olukord. Kui see ei oleks nii, oleks see ametnik, kes on protokolli artikli 13 alusel Prantsusmaa maksuresident, mitte üksnes kohustatud tegema personalieeskirjade kohaselt sissemakseid ühisesse ravikindlustusskeemi, vaid peale selle rahastama ka – kas või osaliselt – erinevaid Prantsuse sotsiaalkindlustusliike, samas kui teised Prantsusmaa residendid, kes ei ole oma liikumisvabadust kasutanud, teevad makseid üksnes Prantsuse skeemi.

80. Seda arutluskäiku ei lükka minu arvates ümber Prantsuse valitsuse vastuväited, et asjaomaste maksete ja maksuga ei kaasne nagunii ühtegi otsest vastutasu sotsiaalkindlustushüvitiste näol, arvestades, et need maksed ja see maks on liikmesriigi õiguses kvalifitseeritud „maksudeks", ning asjaomasest varast saadud tulu suhtes ei ole seatud ühtegi analoogset maksukohustust.

81. Nagu märkisid nii W. de Lobkowicz kui ka komisjon, analüüsis Euroopa Kohus nimelt neid vastuväiteid ning lükkas need kõrvale juba oma 15. veebruari 2000. aasta otsustes komisjon *vs.* Prantsusmaa (C-169/98, EU:C:2000:85, punktid 31–38) ja 26. veebruari 2015. aasta otsuses de Ruyter (C-623/13, EU:C:2015:123, punkt 41).

50 — ELT 2009, L 284, lk 43.

51 — Nimetatud kaks sätet on sõnastatud järgmiselt: „[Liidu] lepingulised töötajad võivad valida, kas nende suhtes kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, mille territooriumil nad töötavad, või selle liikmesriigi õigusakte, mis viimati nende suhtes kehtisid, või selle liikmesriigi õigusakte, mille kodanikud nad on, välja arvatud sätted perehüvitiste kohta, mida antakse selliste teenistujate suhtes kohaldatava skeemi alusel. See valikuõigus, mida võib kasutada vaid korra, jõustub töösuhte alguskuupäeval." Olgu meenutatud, et enne, kui muude teenistujate teenistustingimustes loodi lepinguliste töötajate kategooria, käsitles määruse nr 1408/71 artikli 16 lõige 3 abiteenistujate kategooriat.

82. Täpsemalt Prantsuse valitsuse teise vastuväite kohta lisan, et kuigi vaidlust ei ole selles, et Prantsuse Vabariigil on õigus teostada oma maksupädevust W. de Lobkowicz'i kinnisvaratulu suhtes, kusjuures selle tulu puhul ei saa ära kasutada protokolli artikli 13 sätete kohaldamist, peab seda pädevust sellegipoolest teostama liidu õigust järgides. Kuivõrd aga käesolevas asjas käsitletavaid makseid ja maksu, olenemata sellest, kuidas neid liikmesriigi õiguses kvalifitseeritakse, kasutatakse spetsiaalselt ja otseselt Prantsuse sotsiaalkindlustuse rahastamiseks, tuleb neid käsitada nii, et need kuuluvad liidu institutsioonide ainupädevuse alla kehtestada oma ametnike ühine ravikindlustusskeem, millega on, nagu ma juba märkisin, vastuolus see, et liikmesriik kohustab kõnealuseid ametnikke rahastama kas või osaliselt selle riigi enda sotsiaalkindlustusskeemi, ilma et nendel isikutel oleks vähimatki lootust saada sellest ühtegi soodustust, vastupidi selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud muudele residentidele.

V. Ettepanek

83. Kõikidel eeltoodud kaalutlustel teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Cour administrative d'appel de Douai (Douai teise astme halduskohus, Prantsusmaa) esitatud eelotsuse küsimusele järgmiselt:

Üksnes ühe riigi sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide kohaldamise põhimõtet, mis tuleneb EL lepingule, EL toimimise lepingule ja Euratomi asutamislepingule lisatud protokolli Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide kohta artiklist 14 ning nõukogu 29. veebruari 1968. aasta määrusest (EMÜ, Euratom, ESTÜ) nr 259/68, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ja muude teenistujate teenistustingimused ning komisjoni ametnike suhtes ajutiselt kohaldatavad erimeetmed, nõukogu 20. detsembri 2010. aasta määrusega (EL) nr 1240/2010 muudetud redaktsioonis, tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, et liidu institutsiooni ametnikku, kelle suhtes kehtib täielikult nimetatud määruses ette nähtud ühine ravikindlustusskeem, kohustatakse tasuma liikmesriigis, mille maksuresident ta on, makseid ja maksu, mida kasutatakse spetsiaalselt ja otseselt selle liikmesriigi sotsiaalkindlustuse rahastamiseks ning mille aluseks võetakse selles liikmesriigis saadud kinnisvaratulu; nii et see liikmesriik ei saa nõuda, et kõnealused ametnikud rahastaksid kas või osaliselt selle riigi enda sotsiaalkindlustusskeemi, ilma et nendel isikutel oleks vähimatki lootust saada sellest ühtegi soodustust, vastupidi selle liikmesriigi sotsiaalkindlustusskeemis kindlustatud muudele residentidele.